

Nr 32.

Av herr **Holmgren**, *angående beredande av rätt till pension åt adoptivbarn till statstjänstemän.*

Uti motion nr 200 för år 1921 inom andra kammaren har herr Kant hemställt, att riksdagen behagade för sin del besluta att ändringar av i motionen avsedd innebörd skulle vidtagas i reglementena eller bestämmelserna för statens respektive pensionskassor samt att ändringarna skulle retroaktivt tillämpas på alla i enlighet med 1917 års lag om adopterade barn.

Till stöd för denna hemställan anförde herr Kant följande:

»Genom lagen om adoption den 14 juni 1917 hava adoptivbarn i de väsentligaste arvsrättsliga hänseenden tillerkänts samma rätt som adoptants barn i äktenskapet.

I gällande reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa samt reglementena för övriga änke- och pupillkassor, som avse att bereda statens tjänstemäns änkor och barn pension, är emellertid pensionsrätt, enligt de bestämmelser, kassornas reglementen närmare meddela, endast tillerkänd delägares äkta barn.

Det synes icke staten värdigt att, när staten i sin lagstiftning velat i göriligaste mån i familjerättsligt hänseende likställa adoptivbarn med barn inom äktenskapet, staten skulle från rätt till pension från dess kassor utesluta barn, som adopterats i enlighet med gällande lag i ämnet. Härtill kommer, att exemplet från statens sida i fråga om adoptivbarns rätt till pension helt visst skulle mana till efterföljd inom enskildas eller institutioners pensionskassor.»

Över denna motion, som hänvisades till bankoutskottet, inhämtades, på sätt bankoutskottets utlåtande i ämnet nr 42 punkt 3 utvisar, statskontorets yttrande.

Detta ämbetsverks utlåtande var av följande lydelse:

»I avseende å motionärens förslag tillåter sig kungl. statskontoret framhålla, att omförmälda kassor visserligen allmänt åtnjuta förvaltningsbidrag av statsmedel och i flertalet fall jämväl statsbidrag till själva pensioneringen, men att pensioneringen dock i huvudsak bekostas med delägarnas egna avgifter; att, då dessa avgifter äro grundade på försäkringstekniska beräkningar, det icke lärer låta sig göra att utan vidare inrymma pensionsrätt åt adoptivbarn; samt att det enligt reglementena ankommer på delägarna att besluta om ändringar i grunderna för pensionsrätten. Under sådana förhål-

landen lärer riksdagen icke i nu ifrågavarande hänseende kunna vidtaga annan åtgärd än att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära framläggande för delägarna i dessa kassor av förslag till ändringar i åsyftad riktning. Inom civilstatens änke- och pupillkassa har nu berörda spörsmål, enligt vad kungl. statskontoret har sig bekant, redan upptagits till utredning; och enligt beslut av civilstatens år 1920 församlade fullmäktige har med Kungl. Maj:ts godkännande i ett särskilt fall pensionsrätt medgivits adoptivbarn.»

Under hänvisning till vad statskontoret i ärendet anfört och då enligt bankoutskottets mening det ifrågavarande spörsmålet borde upptagas till prövning i samband med den omläggning av den civila pensionslagens bestämmelser, varom förslag vore att förvänta inom närmaste tiden, hemställde bankoutskottet, att motionen ej måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; och beslöt riksdagen i enlighet härmed.

Efter det denna fråga på sätt nämnts behandlats av riksdagen, har frågan om adoptivbarnens rätt till pension varit föremål för övervägande inom de flesta pensionskassor, som avse att bereda änkor och barn efter statsanställda pension, utan att dock, såvitt kunnat utrönas, något positivt resultat ernåtts.

Inom civilstatens änke- och pupillkassa, vilken kassa omförmäls i bankoutskottets ovanberörda utlåtande och vari flertalet civila tjänst innehavare äro delägare, har förevarande fråga behandlats vid sammanträde i oktober 1923 med fullmäktige i kassan. Därvid förelåg ett från styrelsen i kassan efter hörande av kassans konsulent avgivet betänkande i ämnet, däri styrelsen av försäkringstekniska skäl avstyrkt åtgärders vidtagande, ehuru det utrönt, att antalet av delägarnas adoptivbarn i förhållande till övriga i kassan pensionsberättigade barn, som utgjort 16,220 stycken, uppgått till endast 192 eller i procent uttryckt 1,18.

Fullmäktige enade sig emellertid om följande uttalande i ämnet: »Att delägares adoptivbarn jämväl i avseende å pensionsrätt så vitt möjligt likställas med delägares i äktenskapet födda barn måste anses behjärtansvärt. En ändring av kassans reglemente i nämnda riktning synes därför kunna med fog ifrågasättas, för så vitt icke förhöjning av delägaravgifterna därav påkallas. De farhågor, som av kassans konsulent och styrelsen framförts, finner avdelningen överdrivna, så mycket mer som en begränsning av de pensionsberättigade adoptivbarnens antal kan vinnas genom stadgande av lämpliga restriktioner beträffande förutsättningarna för adoptions verkan i pensionshänseende, såsom i fråga om såväl adoptantens som adoptivbarnets ålder vid adoptionen, fastställande av ett visst maximibelopp för till delägares änka jämte adoptivbarn eller enbart adoptivbarn utgående sammanlagda pensionsbelopp, förebyggande av pensions utgående vid ur kassans synpunkt i illojalt syfte skeende adoption, såsom vid adoptantens väntade frånfälle m. m. Då emellertid lagen den 14 juni 1917 om adoption, vilken lag trätt i kraft den 1 januari 1918, ej varit i tillämpning så lång tid, att det legala adoptionsinstitutet kan anses hava fullständigt ingått i det allmänna medvetandet, samt lagens verkningar därför ännu icke kunna anses hava inträtt i fullt omfång, till följd varav den ekonomiska sidan av föreliggande fråga ej nu låter sig tillförlitligen överblickas, synes tiden ännu ej inne att skapa reglementsbestämmelser i ämnet. Vid sådant förhållande vill avdelningen för sin del hemställa,

att fullmäktige måtte meddela styrelsen uppdrag att på grundval av den ytterligare erfarenhet i frågan, som kan vinnas till fullmäktiges sammanträde år 1926, åstadkomma ny utredning, på vilka villkor adoptivbarn till delägare i kassan må kunna tillerkännas rätt till pension från kassan, samt att med

nämnda utredning jämte det förslag till nödiga reglementsändringar, som omständigheterna kunna föranleda, till nämnda sammanträde inkomma.»

Frågan om adoptivbarns pensionsrätt från statsliga pensionskassor ligger sålunda nu 8 år efter adoptionslagens tillkomst under närmare utredning inom en statlig pensionskassa, men torde inom övriga pensionskassor ej föranlett några positiva åtgärder.

Då staten, såsom av statskontorets åberopade utredning framgår, till de änke- och pupillkassor, som avse att bereda statens tjänstemäns änkor och barn pension, lämnar dels förvaltningsbidrag, dels ock i flertalet fall jämväl statsbidrag till själva pensioneringen, synes staten kunna framtvinga, att adoptivbarn till statstjänstemän erhålla rätt till pension genom att såsom villkor för sitt bidrag till vederbörande kassors förvaltningskostnad och pension stadga, att åtgärder av kassorna vidtagas för beredande av pensionsrätt för adoptivbarn.

Eventuellt skulle kunna ifrågasättas, att särskilt statsbidrag beviljades för ändamålet.

På grund av vad sålunda anförts och under hänvisning till de skäl, som åberopats till stöd för ovanrelaterade motion nr 200 vid 1921 års riksdag, får jag hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt vidtaga åtgärder för att adoptivbarn till statstjänstemän måtte beredas rätt till pension från de kassor, som avse att tillförsäkra statens tjänstemäns änkor och barn pension, och, därest riksdagens medverkan skulle härtill erfordras, för riksdagen framlägga det förslag, vartill omständigheterna kunna föranleda.

Stockholm den 17 januari 1925.

Bj. Holmgren.